

NŐK VILÁGA

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

—

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSOK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ,
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

— — —

II. évfolyam.

KOLOZSVART.

NYOMATOTT GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSÉNEL.

1903.

TARTALOM.

I. Költemények.

	Oldal
A magyar nőkhöz. Rédiger Géza	I
Epigramma. Pap Domokos	30
Nyárfa. Pap Domokos	34

II. Vallás-erkölcsi közlemények.

Boldog újévet! Perczelné Kozma Flóra	2
Az unitárius papné. Dr. Boros György	12
Nagyanya. Sz. E.	12
Beteg gyemekek. Dr. Boros György	23
Egy kis leány emléke	34
Könyörületos gyermekek társasága. Daviesné Lawrence Ellen	47
Az iskolaév végén. Fanghné Gyujtó Izabella	47
A leányokról. (Csevegés). Anikó néni	65
A ki imádkozni tanított. Székkly Jenő	91
A kincsesláda. Ibolyka	96

III. Életrajzok s rokontárgyak.

Unitárius nők a multban. Dr. Boros György . . . . . 1 ,	38
Unitárius nők a multban. Vári Albert	61
Fanghné Gyujtó Izabella (Arczképpel), Joó Borbára	70
Perczelné Kozma Flóra. (Arczképpel). Józán Miklós	71
Raffaj Irma. (Arczképpel). Dr. Boros György	73
Fadrusz János életrajza. F. E. , ...	93

IV. Vegyes tartalmuak.

A népviselet alkonya. Fanghné Gyujtó Izabella	5, 24
A székely házi ipar köréből. Raffaj Irma	11
Elismerés a »Nők Világa« szerkesztőinek	14
Könyveinkről. Perczelné Kozma Flóra 17, 40, 55, 75,	85
A magyar zene. Davies I—F. E.	31
A D. F. E. vándorkönyvtára. Szerkesztő	35
Házi ipar. Raffaj Irma	49

	Oldal
A magyarországi és erdélyi unitáriusok. F. E.	63
Egy szó az Erzsébet szobrokról. Perczelné Kozma Flóra	82
Visszaemlékezés a vargyasi zsinatra. Raffaj Irma	94
Őszi gondolatok. Dr. Sz. . . . . E.	98
<i>Különfélék. Apróságok:</i> A »Nők Világa« körei. »Nők Világa«	
ügye. »Nők Világa« alapja	15
Létesítsünk kölcsön könyvtárt	15
Járay Adél ajándéka. Karácsonyi és ujévi ajándékok. Szer	
kesztői üzenetek	16
Kovács Irén. Jó unitárius akar lenni. Kegyes adomány	36
Köszönet Mit tehetnek a nők?	51
Női missió. Jerusálem leányai ne sirassatok engemet	52
A jó kis testvér. Ne félj kicsiny sereg	66
Nyilvános köszönet	67
Nőolvasóinkhoz. Nők Világa jelen száma	84
Egy székely asszony	100

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAJPA.

FŐMUNKATÁRSÁK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

A magyar nőkhöz.

Ránk nehezült ismét
Az Úr Isten átka:
Nem leli a magyar
Honját a hazába. . . .
Élni alig tudunk,
Szegényedünk, züllünk:
Jobb sorsot keresni,
Éhen el nem veszni,
Idegenbe bujdos
Egy nagy rész közülünk. . . .
Magyar amazonok,
Asszonyok, leányok:
Rátok a *honmentés*
Szent munkái várnak.

Csüggedez a honfi,
Hite összetörve,
Bizalmatlan tekint
A kétes jövőbe.
Lángoló szívetek
Tisztán őrzött *hite*:
Hirdesse, mutassa,
Hogy fenn a magasba,
Ránk tekintve él, a
Magyarok Istene! . . .
Magyar amazonok,
Asszonyok, leányok:
Rátok a *honmentés*
Szent munkái várnak. . . .

Töröknél, tatárnál
Vészesebb az ellen:
Fényüzés — nyomorral
Ránk tört, hogy leverjen. . . .
Veszélybe a haza,
Fegyvert minden kézbe!
Uti czífrát, rongyot,
Nagyzást és hobortot
Üzettek azonnal
Pokol mélységébe.
Magyar amazonok,
Asszonyok leányok:
Rátok a *honmentés*
Szent munkái várnak.

Mutassatok példát,
Mint Egernél egykor,
Melyről csodadolgot
Regél a letűnt kor.
Ragadjatok fegyvert
Új harcra, csatára:
Kitartó munkával,
Takarékossággal
Derítsetek új fényt
A magyar hazára. . . .
Magyar amazonok,
Asszonyok, leányok:
Rátok a *honmentés*
Szent munkái várnak.

Rédiger Géza.

Boldog Újévet!

Hiába ostorozzák és gunyolják a budapesti cikkiró urak e három szót, hogy ezek már egy »elavult,« »alkalmatlan« és »sok kiadással járó« felesleges kívánságot fejeznek ki, mert bár ez mind igaz, de jól esik azért e régi divatu kívánság mindnyájunk szívének! *Egyszer* egy évben legalább, mintha minden lélekben visszhangra találna a karácsonyi szót: » . . . és az emberekhez *jóakarát*« ; ezen az egy napon, boldog újévet kívánunk még az ellenségünknek is.

Az a sok szegény ember pedig, a kinek az éve ugy sem lesz a miénkhez hasonló »boldog« soha, hadd kívánjon ebben a nagy hidegben legalább ezen az egy napon tiszta szívből boldogságot mindnyájunknak — megér az egy két koronát minekünk. És ha »véletlenségből« a *szomszéd* utcaseprője is bekopogtat ajtónkon, benyújtja szegényes köszöntő kártyáját, tegyünk úgy, mintha ez egyszer nem vennők észre »tévedését,« egy *boldogabb* újévet kívánjunk szegénynek.

De hiszen nem ezt akartam én mondani, csak mint afféle asszony, ismét kerülő utakon jutok tulajdonképeni tárgyamhoz: hogy a mi kis lapunk is *boldog és szerencsés újévet* kíván minden hívének és azt szeretné magával vinni minden ismerős és ismeretlen család számára. Miután azonban ősi szokás, hogy boldog újévet ritkán szokás egészen önzetlenül, minden viszontszolgálat nélkül kívánni, a mi kis lapunk is kéri a további szeretetet és jóakaró érdeklődést, úgy saját ügye, mint a többi unitárius ügy iránt. Különösen irodalmunkra akarom felhívni ezuttal olvasóink figyelmét.

Az unitarizmusnak olyan irodalma van, a milyennel — nyíltan merem állítani — egy egyház sem dicsekedhetik. Mert azt hiszem, hogy az irodalomban nem a kötetek *száma*, hanem azoknak belső *tartalma* a mérvadó. Pártoljuk hát magyar és külföldi irodalmunka kissé jobban ez új évben, hiszen abból merithetjük a legtöbb *lelkesevést* és *tetterőt* a jövőre. Mert ha mi magunknak és hozzánk tartozóinknak meg is érkezik a boldogabb újév, vajjon tudunk-e neki kellően örülni, tudunk-e zavartalan boldogságot élvezni, ha az *eszme*, melynek szolgálatában állunk, az az ügy, melynek előmozdítása szívünkön fekszik, nem lendült a lefolyt év alatt akkorát, mint a hogy azt mi szeretttük volna, és így az új évre nézve sem igen lehet jobb a kilátás.

Szabadjon, csak futólag, néhány kiváló művet elősorolni, melyek tényleg erősíték bennünk a munkakedvet. A szűk tér miatt csak a *jövő számban* ismertetem bővebben.

Hazai műveink közül legelőször emlitem főtisztelendő *Ferencz József* püspök úr egyháztörténelmét: az *Unitárius Kis Tükrot* és egyéb *egyházi munkáit*, melyeket igazán minden unitárius asszony-nak ismernie kellene, hogy ezek által fokozódjék vallásuk iránti meggyőződésük és érdeklődésük; továbbá nagy haszonnal olvashatjuk *Jakab Elek Dávid Ferencz emlékéit* és *Kanyaró Ferencz Unitáriusok Magyarországon* című művét.

Rendkívül érdekesek — bár nőknek kissé nehezebb olvasmány — a mi nagynevű tudósunk néhai *Brassai Sámuel felolvasásai*, melyeket a Dávid Ferencz Egyletben tartott. Továbbá dr. *Boros György felolvasásai* és *egyéb irodalmi működése, fordításai*, melyek között nekünk nőknek különösen kedves »*Az édes Otthon*«, mely poetikus módon magyarázza, hogy mikor és mimódon remélhetjük elérhetni, hogy: »Házunk Istentől léssen és nem kézzel csinált.«

Nem rég jelent meg *Tizenkét cikk az unitarizmusról* kiváló erőktől, dr. *Boros György* szerkesztésével, mely valóságos tájékozással szolgál az unitarizmus megismerésére. Érdekesek a *Dávid Ferencz Egylet kiadványai*, melyekben ismét *Ferencz József*, *Brassai Sámuel*, *Boros György*, dr. *Hegedüs István* stb. neveivel találkozunk. Megjelent nem régen a *kolozsvári unitárius kollégium* irásban és képekben dr. *Boros György* szerkesztésével és tartalmazza az unitarizmus főbb alakjainak életleírását, dióhéjban adja az unitarizmus történetét is.

Melyik unitáriust ne érdekelné azután *Ferencz József* unitárius püspök 40 éves jubileumának emlékkönyve.

A *kolozsvári unitárius kollégium* megnyitó ünnepélyén tartott beszédek.

Az *unitarizmus külföldön*, *Unitárius élet Észak-Amerikában* melyeket dr. *Boros György* irt; czimeikről is láthatni, milyen érdekes témákkal foglalkoznak e művek.

Peilosophiai színvonalon álló magas szárnyalású olvasmányok *Derzsi Károly egyházi munkái*, melyek az Unitárius Kis Könyvtárban jelentek meg. hatalmas erővel vive előre a modern unitarizmus ügyét.

Nagyon szép a *Kovács János* munkái között a nagynevű püspökünk és költőnk *Kriza* emlékére irt *Album*; fordításai közül pedig igen érdekes kis munka az »*Eszmény*« *Hopps* P. után angolból. Gyönyörű vallásos költemények vannak *Tarcsafalvi Alberttől*, *Józan Miklostól*, *Gátfalvi Nagy Lajostól*, *Rédiger Gézától*, *Murányi Farkastól* és még számos költőtől.

A legújabb időben fővárosunkban is elhangzott három kiváló — *tisztán az unitarizmus ügyét szolgáló* — szónoklat a Budapesti

Dávid Ferencz Egyletben, melyek ennek Évkönyvében jelentek meg. Az első *Ürmössy Miklós* egyleti elnök székfoglaló beszéde (a vallás ereje), a második dr. *Boros György* theologiai dékán előadása az *unitárizmus missiójáról Magyarországon*, a harmadik *Kozma Gyula* egyleti alelnök emlékbeszéde *Dávid Ferenczről*. Hatalmas volt mind a három.

Magyar lapjaink is, úgy az *Unitárius Közlöny*, mint a *Keresztény Magvető* mindig gondoskodnak arról, hogy kiváló erők munkái által erősödhessünk vallásunkban, csak olvassuk el szorgalmasan azokat.

Külföldi unitárius munkáink közül első sorban kell említenem a nagy *Channing* dolgozatait, melyeket kiváló unitárius írók fordítottak. Gyönyörűek *Derzsi Károly* fordításában *Gaskell*, *Herford Brooke*, *Hopps P. János*, *Write*, ifj. *Coquerel* stb. művei, melyek szintén az *Unitárius Kis Könyvtárban* jelentek meg, melynek most *Fózan Miklós* a szerkesztője. Az ő fordításában jelent meg nem régen J. E. Carpenter nyomán: »*A halhatatlanság hitelveink között*,« szaporitván egygyel becses könyveinket. Továbbá nagyon érdekes munka *Péterfi Dénes* fordításában *Armstrong A. Richard*: »*Isten és lélek*« című műve.

Esemény számba megy a nem rég megjelent: »*Szabadelví* vallásos gondolkodás a XX. század kezdetén« című munka az *unitárius lelkészek és tanárok* által fordítva és *Ferencz József* püspök szabadelví. magas röptű előszavával ellátva. Tartalmazza az unitárius és más *szabadelví* vallásos gondolkodók és munkálkodók nemzetközi tanácsának mult évi londoni gyűlésén tartott felolvasásokat.

Hadd emlékszem meg legvégül *imakönyveinkről*. Én csak kettőt ismerek: az egyik a *Boros Györgyé* »*Szívemet Hozzád emelem*,« másik *Martineau-Derzsi* »*Imakönyv*«-e. Az — nők számára írva — egészen csupa szív és lélek, a másik telve mélységes gondolatokkal; én igazán egyiket seni tudnám nélkülözni.

Ime csak *nehány* terméke az unitárius irodalomnak. Addig is, míg tér nyílik lapunkban terjedelmesbben ismertetni e műveket, csak annyit szabadjon megjegyezni, hogy ezen munkák, a *különböző* szerzők, *különböző* egyéniségek, *különböző* vszámok, nemzetiségek és elnevezések daczára, *egyetlen* nagy munkát képeznek. Mert ha az ember az *egyiket* a kezébe veszi, mintha a *többinek* folytatását olvasná. Mintha csakugyan *egyetlen egy* ember írta volna mindnyáját, egyikbe a szívét, a másikba esztét, tudományát, képességét vagy bölcsességét öntve bele, hogy *együttvévő* egy tökéletesen harmonikus *egész* képezzenek

Ilyennek ismerem én és azért ajánlom mindig az unitárius irodalmat. Valamint ilyenek látom képzeletemben a mi »újév« i

működésünket is. Hogy valamint ha könyveinket elővesszük, akkor sem azt nézzük, hogy *ki, hol, mily alkalomkor* és vajjon *miért* irta, hanem hogy *igazat* irt-e, *összhangban* van-e a lelkünkkel és az unitarizmussal, vajjon az *ügynök* kívánt e vele használni, ugyan-ugy működésünkben is csak arra törekedjünk ez újévben, hogy *egyértéve, együtt* működve, minden kicsinyességtől eltekintve, mindig csak az *elérendő közös és szent cél* érdeke lebegjen szemünk előtt.

Mert erős hitem és meggyőződéseim, hogy valamint családi otthonunk körében is csak akkor számíthatunk igazi »boldog új-év«-re, ha *együtt működve* törekszünk a szükséges összhangot megteremteni és fenntartani, éppen úgy a mi *közös otthonunk*, az unitarizmus számára is csak ezzel a törekvésünkkel teremthetünk évről-évre boldogabb újévet.

Perczelné Kozma Flóra.

A népviselet alkonya.

A ki érdeklődő szemmel néz körül a nép között, sajnálva tapasztalhatja, hogy hagyományos ősi viselete hovatovább mindinkább megy ki a divatból. A divatból — mondom — mert sajnós, a divat jármába került a nép is és divatos rongyok pótolják — különösen a nőknél — az örök szép, festői ruházatát. A nép leányai, a kik még nem is olyan régen oly féltékenyen őrizték a régi hagyományokat, hogy meg nem tűrték a legcsekélyebb eltérést öltözetükben s nemcsak vidékek, de még faluk szerint is megvolt a ruharészeknek a maguk sajáttsága színben, szabásban, diszítésben, most uraságoktól levetett divat szerint öltözködnek. A helyett, hogy mint azelőtt, otthon fonják, szőjjék, varrják a ruháikat, a mi, ha többé került is, de százszor tartósabb volt, most kész bluzokat, olcsó kelméket vásárolnak a boltban és a divatosat majmoló, nehéz munkára nem való, izléstelen, olykor nevetséges holmikat készíttetnek belőlük, melyek nemhogy emelnék természetadta tetszetős alakjukat, hanem mondhatni végkép tönkreteszik egész megjelenésüket.

Vegyük legelőbb is városunknak, Kolozsvárnak, a külvárosi népét, a „Hostátiakat“. A férfiak, ezek mint rendesen, itt is conservatívabbak; ezek ma is magyaros kék posztóruhában járnak, czifra szürben, kerek pörgekalapban, míg az asszonyaik jóformán kivetköztek hagyományos viseletükből.

Hallgatóim között vannak még bizonynal, a kik emlékeznek a hostáti nők rendkívül érdekes, sajáttságos viseletére. Az ezer ránczu, élénk virágú szoknya csak úgy hullámozott, ringott

menésközben, melyet még kényesebbé tett a kicsi, magas, hegyessarku csizma. Sajátságos volt a rövid dereku lájbi, mely még hólyagosránczu fodrával sem ért egész a szoknya kötéséig, úgy hogy a hófehér ing mint egy dudor látszott ki a kettő között. Hasonló szabásu volt a felsőruha, a spenczli is, rengeteg bő bugyos ujjával. Ez a két öltözetrész mindig drága, nehéz szövetből készült, gyapju vagy selyembrokátból, selyem, bársony szegélylyel, sok zsinorral, fényes gombokkal. A nyakra tarkavirágu, rojtos kendő járt, a gazdagabbaknál drága selyemből, közbe klárisgyöngy, elől oly sok sorral, hogy szinte derékig ért s a melyben olykor mogyorónál nagyobb szemek pompáztak. Három-négy szélből álló világos batisztkötény s a fejen keményített batisztkendő, melyet úgy megkötni és viselni csak ők tudtak, egészítette ki az öltözetet, a lányoknál szinte sarkig érő hajpántlikával. S bizony volt mit nézni rajta, mikor egy-egy ilyen öltözetű, szép hostáti leány, vagy menyecske nagy peczkesen végig lépdelt az utcán, fejen aranykint csillogó rézabroncsos, lapos cseberben tizenöt, husz magas tejesfazakat hordva, oly könnyűséggel, mint mi holmi tollas, virágos kalapot. Igaz, a magassarku csizma olykor galibát is okozott, kivált télen, síkságban kicsuszott alóluk a fényes patkó és odavágódott leány, asszony, cseber, fazék, s hosszú, szerencsére nem vér-, de tejtolyam jelölte a baleset helyét. No de se baj! valami nagyobb szerencsétlenség nem igen történt, kar- és lábtöréstől megvédte a kompakt öltözet, fazakat olcsón lehetett venni a magyar-utczai fazakasaktól s tejet majd ad mást a Virág, meg a Riska és a Bimbó.

A hostáti asszony nem fonta, szötte, varrta otthon a ruházatját, főfoglalkozása a tejgazdaság, zöldségtermelés lévén, nem ért rá ezzel pepecselni. Azért volt az örménynek a boltja, a melyben kizárólagosan a számukra való portékát árulta, hogy ott vásároljanak. A lájbi, meg spenczli készítése olyan mesterseges volt, hogy asszonyféle nem is nyult hozzá, külön szabók voltak, a kik csak az ő számukra dolgoztak.

Most ennek se hire, se hamva. A meglapult szoknya, állig begombolt testhezálló ujjas szintelen, olcsó kartonból készül, az egész valami középut a népies és polgári viselet kösött, se nem divatos, se nem szép. A mi megmaradt, csak a fejkendő, lányoknál a hajfonatban a hosszú, színes pántlika, na meg a hegyes sarku csizma. De mivel ez az öltözet nem biztosítja a tagok épségét baleseteknél, a fejen hordott fényes abroncsu cseber a hosszú fazakokkal is letűnt s e helyett kézben, nagy bádogkandérokban hordják a tejet.

S mintha a szingazdag, eredeti viselettel a szépség is ki-

veszett volna belőlük. Jóforma, egészséges arczu leányokat, menyecskéket ma is láthatunk, de a régi, finom szépségeket hiába keressük közöttük

Hasonlóan áll a dolog a Székelyföldön is. Régen egy-egy kaláka alkalmávalgyönyörűség volt elnézni a sok csinos, takaros asszonyt, leányt, a kik ha nem is voltak olyan szépek, mint a régi hostátiak s nem is öltöztek olyan drágán, de élénkszinű, tarka ruháikban, hajlékony alakjukkal, egészségtől kicsattanó, kissé erős de szabályos vonalú arczukkal kedves látványt nyújtottak a szemnek. S minden, a mi rajtuk volt, az ő szorgalmukról, munkásságukról tett tanubizonytságot. A fehérenemű vásznától a csíkos, tarkaszóttos fersingig, koczkás, csillagos surczig maga fonta, szötte ezt mindenik, maga termesztette kenderből, otthon sodrott, festett gyapotból. A téli ruhákat nemcsak a maguk, hanem embereik számára is, házi gyapjuból készítették. A boltos legfőlebb egy kis bársonyt, zsinort, néhány czifra gombot adott hozzá, megvarrása sem került sokba, a lájbin kívül mindenik maga még is varrta a ruházatját és erre is volt minden faluban egy-két ügyes „tanult“ asszony, a ki olcsó pénzért, vagy egy kis konyháravalóért megcsinálta. Igaz, a tarka kendő a nyakra a boltból került és megvolt a színe és mintája nemcsak vidék-, de faluszámra is, úgy hogy egyik a másikét világgért meg nem vette volna, no meg a lányok hajába a szalag, a melyről azt mondja a nóta :

Hej két singös, vörös széjjös szép pántlika!

Te vagy az én szüvem legédösebb titka.*

Ihol jön karácsony, fonlak a hajamba,

S a hol járok, kelök, piroslik az utcza.

És milyen szép volt, mikor vasárnap a templom előtt a czinteremben összegyülekeztek, a lányok hajdanfönt, szép simára fésült hajuk bársonypántlikával lekötve, az asszonyok bodros csipkés fejkötőjükre kötött keszkenővel, valamennyinek a kezében imádságos, vagy zoltáros könyv, meg a fehér zsebkenőben szorongatott rozmarintból, szegfűből, telyes violából, jószagu muskátéból, barzsalikomból s más illatos virágból kötött bokréta. Olyan friss, olyan tisztaságtól ragyogó volt rajtuk minden, maguk oly takarosak, csinosak, hogy öröm volt végignézni soraikon, a mint szépen, párosával bevoultak a templomba.

Mert hisz a jó holmi nem kopik, a mosásban nem hagyja a színét és így soká újnak marad. Egy-egy értékesebb darab, selyemkendő, elölkötő, virágos szalag, posztószoknya anyáról

*) Bizonyosan a titkos kedvesétől kapta a lány.

leányra, unokára maradt, mint az arany fülbevaló és gránát-meg klárisgyöngyből összefűzött tarka nyakdisz is. Ezek mind olyan tárgyak, a mik gyakran szerepeltek a népköltészetben is. Mert ritka nép, melynek ajkán úgy teremjen a vers, mint a székelynek, bárha eredeti dallamuk kevés és sajátcsinálta szövegükhöz gyakran ismert magyar dalok zenéjét veszik kölcsön.

Emlékszem, régen, boldogult nagynéném udvarába el-eljárt egy szegény bolond ember, a Kótya Pali, a mint nevezték. Jámor bolond volt szegény, senkit se bántott; furulyaszó mellett táncz lépésben járta be a vidéket. Valami szerelmi csalódás érhette völegénykorában, mert ősz fürtökkel is mindig arról beszélt, verselt, mialatt virágot szedtek neki kalapja mellé bokrétának és megtöltötték az általvetőjét elemozsiával, mert hosszabban nem maradt, ment, sietett esküvőre.

Még most is fülemben cseng nótájának eredeti bús dallama, melylyel beköszöntött, és verses mondókája, melyet kevés változtatással mindig elmondott.

Ha azt kérdeztük tőle, miért, hova siet, sértődötten felelte:

Hát nem tudják, milyen sok nagy gondom van? Házasodom, feleségül elveszem Madarasi Juliskát, a gazdag Madarasi Mihály gyönyörűséges virágszálát. Házat építettem, lakjék kő között, föld alatt (cserépfedelü köházban), mint az apjánál ahajt. El is készítettem magas elsőházzal, hadd férjen el benne puha vetett ágya s a nagy tulipános láda, a mi olyan nehéz, hogy négy erős legény alig bírja, úgy teli van az a sok szép szőteménynyel, tarka vigánóval, patyolatgyolcs inggel. Hát a selyemkendők, tarka előkötők, fényes gombu lábik, bársonyszélü kuktik (ujjas). A hólyagos ránczu csipkefőkötő is, a mit én teszek fel neked, drága kincsem Julis. De ennél mind drágább az én gyöngyvirágom, ékes menyasszonyom, piros rózsaszálom. Szeme pillantása gyémánt ragyogása, teste hajlongása tündér bájolása, ajka mosolygása hajnal hasadása, barna haja éjszakának borulása.

De most veszem észre, hogy novellairói fantáziám kissé tovaragadott felvett tárgyamtól. Hiába, a szeg mindig kiüti magát a zsákból s az ember akarva, nem akarva csak visszavisszatér rendes mesterségéhez. Tehát a népviselet!

Mennyire megváltozott ez ma! Látogatóba voltam nemrégiben egy kedves barátnőmnél. Komlószüret volt, a mire összegyűlt a nagy helység asszony népének a színe, java. Az a könnyű munka, a komlónak az indákról való leszedése, inkább multság, mint dolog, seregestül szoktak jönni rája asszonyok, leányok.

Emlékszem egy régi ilyen komlószüretre. Igazi festői lát-

vány volt, mikor a pázsitos zöld udvaron a garmadába felhalmozott komlófüzerek közt azok a tarkaruhás fehér ingujjas lányok foglalatoskodtak. Vörös pántlikájukat meglibbentette a szellő, hogy odarepült a halványzöld komlóval telt kosarakra, melyeket ruganyos léptekkel siettek elszámolás alá vinni. Közben vig nótázás, nevetgélés, tréceselés folyt és adta a multság színezetét a munkának.

Köztük voltunk egész nap, a háziak s a vendégek. beszélgettünk, tréfáloztunk velök és gyönyörködtünk értelmes feleleteikben, elmés mondásaikban.

Ugy örvendtem, mikor utóbbi ottlétemkor hallottam, hogy ismét komlószüret lesz. Korán reggel siettem ki az udvarra, hogy semmit el ne mulasszak a mulatságból. De nagyot csalódtam várakozásomban. A kaczkias, csinos leány sereg helyett egy „uraságoiktól levetett“ rongyokba, vagy legalább ezt utánzó, szintelen, styltelen, czirklis szoknyákba, blúzokba öltözött csapat láttam. A hosszú aljak meztelen lábakat igyekeztek jól rosszul takarni, a sokat mosott karton a mi kis színe volt, azt is elvesztette, az olcsó szövetből való blúz kopott, rossz szabásu s a hajban nem lógott repülő, viritós szalag, felvult az rakva kóczosan kontyba, koszoruba, sőt még a süttött frou-frou is kísértett némelyiknél.

Felnőtt leány külömben kevés volt a seregben, annak a zöme nagyobbára olyan tiz-tizennégy éves csitrikből állott, meg vén asszonyokból, a kik bár ócska és viseltes minőségben, de mégis nemzetiesen voltak öltözve.

— Ugyan mondja, Rebi — szólltam egy asszonyhoz, a kit már azelőtről ismertem — hát mind így öltöznek most a székely leányok?

— Így a mind, instálom — felelte szomoruan az asszony. De még igyebb is. Vasárnap, ha a templomba mennek, kestyüt húznak, czérna kestyüt és parizolt tartanak.

— De hát mi az oka, hogy így elhagyták a szép ősi viseletüket? — kérdeztem tovább.

— Hát úgy van az, instálom — viszonzta Rebi — hogy a lányok nagyobb része elmegy szolgálni városra, a legtöbbje abba az átkozott Oláhországba, a honnan azt hiszik, zsákkal hozzák haza az aranyat, ehelyett a nagy részük ott hagyja még a becsületjét is, és legfeljebb egy nenány módis rongyot hoz magával. Ezt aztán megkívánják tőlük az itthonvalók. Minek fonni, szöni, mikor olyan olcsó a karton, meg a sok ribancz linczerczájg holmi a boltban? Aztán jobb, ha már

kicsi korában ilyenhez szokik, később, ha szolgálni megyen, ugyis csak effélet kell viselni.

— Bizony ez elég szomorú dolog. Pedig tán ha tudnák mennyivel jobban állott nekik a régi viselet — mondtam én — így bizony egy cseppet sem szépek.

— Rusnyák, instálom — felelte Rebi. — Az uri gúnyához úri testtartás jár s a mint a gunyájok alább való, mint a küssasszonyoké, úgy ők se állják ki azokkal a sarat. De mondja nekik ezt valaki, tudom istenem, lenyelvelik. Van a felsővégen egy nagy gazda, annak a két szép leánya nincs kiöltözve, nem hagyja az apjuk; aszondja, az ő leányainak nincs szüksége, hogy Oláhországba menjenek szolgálni és ehejt itthon jó a székely viselet is. De látná instálom, hogy csúfolja, kaczagja ez a sok hopprongyos fejjérnép, mikor vasárnapi templomozáskor szép viritós ruhájukban végig mennek az utcán. Pedig szép, drága minden rajtuk, a keszkenőjük, surczuk csupa nehéz selyem, a pántlikájék a sarkukat veri s a gyöngyük árával tisztára meglehetne venni négy czimeres ökröt. De attól úgy megúnták már a sok csúflokodást, hogy egyedül ki sem mernek menni a háztól s ha az apjuk ma behúnyná a szemét, fogadom, hogy egy hét múlva ők is kiöltöznének.

— Hát a legények mit szólnak hozzá? — kérdeztem.

— Hát csufolják instálom, nótát faragnak rájuk, tisztelettel legyen mondva, ilyet né, dudolta Rebi:

Bánom hogy megházasodtam
Kisasszonyba megbotlottam,
Nincs több csak két tehenöm
Ennyiből áll mindenöm.
Kell a czifra parizó,
Drága keztyü, viganó,
Strimfli, papucs bujbelé
A menykö üssön belé.

Engedelmet instálok, a nóta mondja, nem én — fejezte be.

(Vége köv.)

Igaz-e, hogy testünk csodálatosan van teremtvé? Annál csodálatosabb az emberi lélek, a szív és az öntudat. Hogy ezeket neveljük, mindenütt keletkeznek otthonok. Ezekben az erő csatlakozik a gyöngességhez, a tapasztalat a tudatlansághoz, a pártfogás a szükséghez. Ezek olyan életiskolák, a melyekben az erény ereje évről-évre fokozatosan ébresztetik és neveltetik mint a gyermek, rendre áthalad az ifju, a szülő, az öreg életkorán. A gyermeknek másokhoz való viszonyából származik az engedelmisség, a tisztelet, a bizalom. a fölfelé növésnek ezek a gyökérszálai.

(Gannet-Boros Édes otthonból.)

A székely háziipar köréből.

Most, mikor a falusi gazdasszonyoknak következik a szövés ideje, mikor gyakran kellemetlenséget és hátramaradást okoz, ha elszámítva magát, többet vet fel, mint a mennyi a meglevő fonalból futja, alkalmoszerűnek találom közölni azt a vetési módot és számítást, mely szerint saját házuuknál indítjuk a szövőt és a melyben nem csalódtunk még soha. Egy alkalommal ugyan már megírtam az „Unitárius Közlöny”-ben, miként számítják a gyapotfonal felvetését, de azért júnak látom ezt is ismételni.

A gyapottfonallal. A hány pászmás a borda, annyi matring fonalat veszünk, olyant, a milyen egy lábban öt van, s arra 18 singet vetünk. Így pl.: ha tizesbe vetünk, 10 matring fonalat veszünk, erre mérünk 18 singet; ha huszanhetesbe, 27 matringot; ha harminczesbe, 30 matringot, de mindig csak 18 (tíennyolcz) singet eresztünk fel és annyiszor 18 singet, a hányszor 10, 27, 30 matring fonalunk van.

A kenderfonallal. Itt megjegyzem, hogy kétféle matolla van használatban tudomásom szerint. Az egyik az ugynevezett *gerbenczés* hosszu, a melynél 100 szálat számitanak egy pászmára. Ez — czélszerűtlen lévén — annyira kiment a használatból, hogy feleslegesnek tartom a vetési számítás ismertetését, de szives tudakozódásra készséggel közlöm. A másik a *villás* vagy *keresztés*, mely rendszeren $2\frac{1}{4}$ sing hosszú s 60 szálat számitanak egy pászmára. Ilyenre matollált fonalból a hányas a borda, annyi pászmát veszünk, arra feleresztünk 8 singet. Pl.: ha hetesbe akarunk vetni, veszünk 7 pászmát, mérünk 8 singet; ha tizenkettősbe, 12 pászmát; ha tizenkilenczesbe, 19 matringot, de mindig csak 8 (nyolcz) singet eresztünk fel és annyiszor 8 singet, a hányszor 7, 12, 19 pászma kender, szösz vagy csöpü fonalunk van, aszerint, melyből akarunk szöni

A fennebbieken csak a vető értetődik. Öltő fonal hogy mennyi kell, azt is ki lehet ugyan számítani, de annak az ismertetése hosszadalmas lenne s nem is általánosítható, miután köztudomású dolog, hogy ez mennyire az osztóvátától, a borda gyérségétől, vagy sűrűségétől, a ráütéstől függ. Akármint számítjuk is, annyi öltő megy bele, a mennyit a vető felvesz, ebben nem akadhatunk úgy meg, mint a felvetésnél.

Raffaj Irma.

Az unitárius papné.

Lapunk egyik vezérszellemo, Perczelné önsága, nevezetes nyilatkozatot tett az unitárius papnéról: *Unitárius papné, még pedig falusi papné igazán szeretnék lenni. Mennyi tér nyílik itt a mi áldást kilehelő vallásunknak gyakorlatba vitelére. Mennyire ki lehet e helyzetben az unitarizmusnak kiapadhatlan kincseit aknázni, hogy azok a becsületesen tiszta eszmék, melyeket a férj vasárnaponként kathedrájáról hirdet, a nép életére és gondolkodásmódjára javító és reformáló hatással lehessenek.*

Alig képzelhetem, hogy a felolvasást, melyben ezek a szavak elhangzottak, ne olvasta volna *mindenik papné*nk. Tegyük föl, hogy ez volt az első tárgy, a mely iránt közöttük egyszerre ébredt föl az érdeklődés. Tegyük föl, hogy mindenik gondolt valamit, s készített még egy kis tervet is.

Nagyon kívánatos lenne, hogy ezeket a gondolatokat gyűjthetnők össze és közölhetnők valahol nyilvánosan. Sokat érne, ha ily módon meglehetne mérlegelni, mit gondolnak, és mennyit akarnak papnéink hiveik érdekében tenni.

B Gy

A nagyanya.

Karácsony este van. Kegyetlen hideg. Az északi szél kiméltetlenül sodorja le a havat a háztetőkről a csomagokkal megterhelt járókelők fejére, pedig most majd mindenki az utcán van. hogy tehetsége szerint bevásároljon, és kedveseinek meglepetést és örömet szerezzen. De mégsem mindenki.

A külváros egyik régi házának harmadik emeletén egy öreg asszony ül és varr, rongyos ruhát javítgat. A szoba egyszerű, szinte szegényes, de egy szép pianino és értékes olajfesmények jobb időkről tanuskodnak.

Az öreg asszony meg-meg áll munkájában, talán elfáradt, vagy gondolkodik, gondolatai igen fájdalmasak lehetnek, mert a könnyek gyakran elborítják szemeit, és ha nem látnók is fekete ruháját, arczvonásai elárulnák a gyászt, mely szívében van. De kopognak az ajtón, az öreg asszony összeressen és idegesen nyit ajtót. Csak a levélhordó. »Asszonyom, egy hivatalos levél« mondja

a postás. Az öreg asszony elhalványodik, reszketve veszi át a levelet, de nem meri felbontani, míg nyugodtabb nem lesz.

Mi van benne, talán visszaküldték folyamodványát: Vagy? . . . de már nem is mer reményleni, hisz oly rég várja már. Végre felszakítja a borítékot s egy utalvány hull ölébe egy nagyobb összegről az ő nevére, melyet bármikor felvehet.

Szegény öreg, alig hitt szemeinek, az irást újra és újra elolvasta, végre összekulcsolt kezekkel és mint az olyan emberek szoktak, kik magányosan élnek, hangosan kezdett beszélni.

— Köszönöm édes jó Istenem, hogy nem hagytál el és érdemesnek találtál arra, hogy maghallgasd könyörgésemet.

Végre lecsillapult, az utalványt elzárta a szekrényébe, leült és szemei a varrógépre vetődtek, elmosolygott és felkelt. A gépet a sarokba tolta gyengéden, mint egy jó barátot, kivel sokszor együtt átvirasztott, ha álom nem jött szemeire. Leterítette szépen egy himzett terítővel, hisz ezután nem lesz reá szüksége, vehet magának kész fehérneműt . . . a szoba is oly hideg, már régen ábrándozik egy meidinger kályháról, az még a kis konyhát is melegitené . . . hátha még egy puha, meleg szőnyeget venne lábai alá . . . Elégedett mosolylyal húzta székét a hideg kályha mellé és tervezgetett tovább, hogy miután a konyha is meleg lesz, talán fogadhatna egy kis cselédet is, a ki a durvább dolgokat elvégezné.

A sok tervezgetésbe elálmosodott és lefeküdt, de álma nem volt nyugodt, korán felkelt, elköltötte szerény kis reggelijét. magához vette az utalványt és elindult felvenni a pénzt, és egyuttal megvenni mindazon dolgokat, mikre oly régen vágyott és most úgy örült.

A pénz meg van, szorosan tartotta, nehogy elrepüljön ujjai közül . . . Mély gondolatokba merülve ment az utczákon keresztül, maga sem tudta hogyan ért haza, csak azon vette észre magát, hogy az íróasztala előtt áll, és rejteklókjába egy takarékpénztári könyvet tesz, mely unokái részére van kiállítva.

A kályhában pattog a szén, a szoba nem is olyan hideg, az öreg asszony leül a tűz mellé és gondolkozik a jövőről, melyet ő talán meg sem ér. Szép gyermekek vonulnak el lelki szemei előtt, a legidősebb, egy szép szőke leány, hallgatja, a mint apja beszél:

»Kiházásitalak édes leányom tisztességesen. de zongorát nem adhatok, mert többen vagytok. A pamlagról felemelkedik egy még mindig csinos asszony és közbe akar szólni, de ugyanazon perczben fölkiált több kis száj: »Nem is kell édes apám, hagyott nekünk arra valót a szegény nagymama« !

Az öreg asszonynak két nagy könny futott végig redős arcán, de ezeket nem a fájdalom sajtolta ki szemeiből, mert ajka mosolygott, hisz neki már csak könnyei voltak. úgy az öröm, mint a fájdalom kifejezésére, de most egy perczre, megfeledkezett nagy bánatáról, és boldog volt.

A varrógépet kihuzta a sarokból, mely még soha oly vigan nem zakatolt keze alatt, mintha csak azt pergette volna: »Megvagyok veled elégedve.«

Budapest.

Sz. E.

Elismerés

a „Nők Világa“ szerkesztőinek.

Az udvarhelykőri Dávid Ferencz f.-egylet Homorod-Szt. Pálon tartott közgyűlése lelkesítő elismerést nyilvánított a „Nők Világa“ szerkesztőinek, melyet egész terjedelmében közlünk:

26. Ajtay János h.-almási lelkész felesége és több más nőtag kérésére és megbízásából indítványozza, hogy a „Nők Világa“ szerkesztőinek és főmunkatársainak az eddig kifejtett működésért mondjon a gyűlés elismerő köszönetet.

ad. 26. Gyűlés ez indítványt egyhangulag teljes örömmel fogadja s a „Nők Világa“ szerkesztőjének: Dr. Boros György úrnak, valamint a főmunkatársaknak: Fanghné Gyujtó Izabella, Perczelné Kozma Flóra és Raffaj Irma önagyságaiknak úgy az irányért, melyben haladnak, mint az eddig kifejtett eredményes működésért elismerését és meleg üdvözlését fejezi ki.

K. m. f.

Sándor Gergely s. k.
elnök.

Vári Albert s. k.
jegyző.

A «Nők Világából» mutatószámot szívesen küldünk. Egy levelező lapon szíveskedjék beküldeni az ajánlott neveket.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nők Világa körei. A Perczelné indítványát (N V. 6 sz.) papnéink azonnal életbe léptethetik, ha egyszerűen hozzá fognak. Csináljunk egy kis tervet a helyi viszonyok szerint. Például a . . . i papné tudja, hogy a hivek közül öt leány távol van valahol. Magához kéri a leányok anyjait. Kikérdezi, hol vannak, mivel foglalkoznak, irnak-e levelet, kapnak-e választ. Miután mindennek végére jár és megtudja, hogy egyik vagy másik helyén nincsen unitárius templom, végére jár, hogy van-e a leányokkal valami unitárius könyv (ima- énekeskönyv, Kis tükör, confirmációi emlék stb.) s ha nincsen, előkészíti a szülőket, hogy egyiket vagy másikat szerezzék meg s küldjék el. Ha ez nem sikerül, intézkedik, hogy a Nők Világát és az Unitárius Közönyt megkapja.

Ezt az eljárást addig folytatja, a míg a távol levőket biztosítja. Azután fordítja figyelmét az otthon levő leányokra. A tanítónéval és a falu alkalmas asszonyaival értekezik arról, hogyan lehetne a leányokat a szükséges tudnivalókra megtanítani. Varrás, szabás, szövés, főzés, unitárius olvasmányok megismé- rése és a leánysziv vallásos és erkölcsi érzelmeinek ápolása, aránylag kevés fáradsággal sok jó eredményt biztosítanak. Az ily módon végzett munkáról mindenki értesíti személyesen a D. F. E. Választmányát vagy az alelnöknét, ki a Választmány- nak tesz jelentést. Próbáljuk meg kedves papnék, szenteljünk erre a szép missióra egy-egy órát.

A „Nők Világa“ ügyét kedves olvasóink részesítsék meg- felelő támogatásban. Miután ez egészen a mi lapunk, nekünk szolgál, érettünk gondolkozni mi is gondoljunk rá most különösen az új évben. Ez időszerint a Nők Világának és az Unitárius Közö- lönynek 279 nő olvasója van. Még nagyon sokan kell, hogy csat- lakozzanak a lobogó alá, hogy biztos diadalra juttassuk. Bizalom- mal nézünk kedves társnőink buzgó segítségére elébe. A kik a sorsjátékunkat oly f nyes eredményhez segítették, azok ahhoz hasonlóan mindig tudnak tenni.

A „Nők Világa“ alapjára szánt munkáját Deák Miklósné szentmihályi lelkésznő megváltotta 5 koronával. Fogadja a DFE. válsztmánya köszönetét.

Létesítsünk kölcsönkönyvtárt! Szegényebb nőink nehezen juthatnak olvasmányhoz. Könyvre nincs pénzük, lapot nem járat- nak. A »Nők Világa« némi hiányt pótolni fog, de nem mindent. Mit tegyünk, hogy a hiányt pótoljuk? Mi fölvetünk egy eszmét kedves olvasótársnőinknek: alakítsunk *kölcsönkönyvtárt* oly módon,

hogy mindenki ajánljon föl egy pár hasznos és jó könyvet saját könyvtárából, azokat küldje be a DFE. egyik titkárának Fangh Erzsébetnek, ki a könyveket összegyűjti s a mikor egy kis láda megtelik, elküldi azon fiók-egylet alelnökéhez vagy titkárához, a ki azért folyamodik. Erről, valamint a vándorló könyvekről értesíteni fogjuk lapunk utján olvasóinkat, a kik a könyvtár őrzőjéhez küldenek a kívánt könyvért, elolvassák és 14 nap múlva visszaküldik. Ha a 15-ik napon a könyv nincsen a könyvtárnoknál, mindenik következő napért 5 fillér használati díjat fizet, a mit a könyvvel együtt beadni köteles. Nőknek alkalmas elbeszélések, regények. költemények. vallásos könyvek, hasznos tudnivalók: p. o. szakácskönyv, kertészkönyv. női lap stb. küldendő be. Ohaj-tandó, hogy a hasznosabb könyvekből 2—4 példány is legyen. Ebben a dologban nincs lehetetlenség. Csak egy kis buzgóság kell hozzá. Fangh Erzsébet 7 könyvet ajánl fel. Kihez küldjük a könyvtárt?

Fáray Adel kisasszonytól Gvidó Béláné esperesné utján egy szép terítő érkezett volt és ki is sorsoltatott, de a nyugtázásból kimaradt, mivel a név kezelés közben leszakadt volt róla. Ezuttal mondunk szives köszönetet a kedves kisasszonynak az adományért és Esperesné önagyságának a szives közbenjárásért.

Karácsonyi és ujjei ajándéknak a Szivemet hozzád e melem (irta Boros György) női imádságos könyvet a politikai és más lapok így ajánlják: Vasárnap Ujság: Emelkedett tartalmú és szellemű imakönyv. Az ájtatos könyv keresztény lélekkel és mély érzéssel irányozza a hívők vallásosságát az égi megnyugvás felé s kivált a női gyöngédség érzelmi világának fohászához ad ihletett hangot. Ellenzék: Szivem áhitattal telve megtisztul a földi salaktól, emelkedik a mindenek urához, hol kérve, esdekelve, hol meg hálát adva, de mindig igazi bensőséggel. Egy megécsülhetetlen kis imakönyv. Székely-Udvarhely: Egyszerű irányához méltóan tünik fel a könyvből szétáradó melegség. A könyv nők számára van írva, de növendék ifjak sőt férfiak is sok erkölcsi haszonnal olvashatják az áhitat óráiban. Székely Nemzet: Névnapi, karácsonyi, ujjei s más alkalmi ajándékul nagyon czélszerűen felhasználható. Megérti az itteligens, művelt nő, de megérti az egyszerű falusi is. Prot. E. I. Lap: Zamatos, kenetes, szívet melegítő. Csinos alak, szép nyomás. Család és Iskola: E mély vallásos érzéssel irt könyvet bármely felekezeti keresztény nő tanulsággal és lelki élvezettel használhatja. Ára csinos vászonkötésben 2 kor. 40 fill. Szép bőrkötésben 6 kor. Diszes bársonykötés 10 kor.

A szerkesztőség izenete. A Nők Világa jövő számában a Daniel család két jeles nőelődjéről fogunk cikket közölni;

TARTALOM: A magyar nőkhöz. (Költemény.) Rédiger Géza. — Boldog Újévet! Perczelné Kozma Flóra. — A népiselet alkonya. — A székely háziipar köréből. Raffaj Irma. — Az unitárius papné. — A nagyanya. Sz. E. — Elismerés. — Különlélék. —

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt.